

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשע"ח, 2018
מספר השאלון: 006571
נספח: דף ממסכת בבא קמא

תלמוד

קטע שלא נלמד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

בשאלון זה פרק אחד
— 100 נקודות
סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

למד היטב את המשנה ואת סוגיית הגמרא שבנספח.

הסוגיה עוסקת בדינו של גזלן שגזל בהמה, וחל בה שינוי בין שעת הגזלה לשעת ההשבה.

ענה על כל השאלות 1-10.

1. עיין בדברי המשנה ובפירוש רש"י.
בחר באחד מן המקרים שבמשנה, והסבר בלשונך את המקרה, את הדין ואת הטעם לדין. (4 נקודות)
2. "תנו רבנן הגוזל רחל וגזזה (פרה) וילדה... שומא אצלו בכסף".
א. על פי גרסת הב"ח, כתוב בלשונך את המקרה שבברייתא. (3 נקודות)
ב. (1) "משלם אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה דברי רבי מאיר".
על פי רש"י, מהו העיקרון הנלמד מן המילה "גיזותיה", ומהו העיקרון הנלמד מן המילה "ולדותיה"?
היעזר בגרסת הב"ח ברש"י.
(2) על פי רבי יהודה, הסבר מהו הדין של גזלן זה.
(7 נקודות)
3. "איבעיא להו... דכחשא מכחש".
א. על פי הגמרא, יש שתי אפשרויות לנמק את הדין של רבי מאיר.
כתוב את שתי האפשרויות, והסבר את הדין לפי כל אחת מן האפשרויות. (6 נקודות)
ב. "למאי נפקא מינה להיכא דכחשא מכחש".
על פי תשובתך על סעיף א, הסבר את הנפקא מינה בין שתי האפשרויות. (4 נקודות)
4. "תא שמע גזל בהמה... כמטלטלי דמי".
א. (1) לפי רבי מאיר, מדוע יש הבדל בין הדין הנוגע לעבדים ובין הדין הנוגע לבהמה?
(2) הסבר את ההבדל בין הדין "משלם כשעת הגזלה" ובין הדין "הרי שלך לפניך".
(8 נקודות)
ב. (1) מדברי רבי מאיר "בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך" דייקה הגמרא "זאילו בהמה כשעת הגזלה".
כתוב מה רצתה הגמרא להוכיח מדיוק זה, והסבר את ההוכחה של הגמרא.
(2) הגמרא דחתה הוכחה זו. הסבר את דחיית הגמרא.
(8 נקודות)

5. "ת"ש לצבוע לו אדום... דקא קניס שמע מינה".
א. "לצבוע לו אדום..." — הסבר בלשונך את המקרה ואת הדין על פי רבי מאיר. (3 נקודות)
ב. (1) הסבר את הדיוק של הגמרא מדברי רבי מאיר.
(2) מדיוק זה הביאה הגמרא ראייה לאחת מן האפשרויות לנמק את הדין של רבי מאיר בברייתא "הגזל רחל וגזזה וילדה".
הסבר את הראייה של הגמרא.
(6 נקודות)
6. "איכא דאמרי... אפילו בשוגג נמי קניס".
א. כתוב בנוגע למה אמרה הגמרא "הא לא איבעי לך", והסבר מדוע "לא איבעי לך". (6 נקודות)
ב. "הכי איבעי לך" — כתוב מהו הספק של הגמרא בנוגע לדינו של רבי מאיר. בתשובתך כתוב דוגמה למקרה שבו יש לגמרא ספק אם קונים את הגזלן לפי רבי מאיר. (6 נקודות)
7. "תא שמע לצבוע לו אדום... בשוגג לא קניס שמע מינה".
א. כתוב מה רצתה הגמרא להוכיח מדברי רבי מאיר "נותן לו דמי צמרו", והסבר את ההוכחה של הגמרא. (6 נקודות)
ב. המשנה "לצבוע לו אדום..." מובאת פעמיים בסוגיה זו.
הסבר מה רצתה הגמרא להוכיח ממשנה זו בכל אחת מן הפעמים. (4 נקודות)
8. "רבי יהודה אומר גזלה חוזרת בעיניה... סבר דגזלן הווי".
א. "רבי שמעון אומר רואין אותה כאילו היא שומא אצלו בכסף" — הסבר את דעת רבי שמעון. היעזר בפירוש רש"י בתחילת הסוגיה, ד"ה "רואים אותה". (3 נקודות)
ב. על פי רב זביד, תאר את המקרה שבו נחלקו רבי יהודה ורבי שמעון, וכתוב את הדין לפי כל אחד מהם. (4 נקודות)
ג. על פי רש"י, הסבר במה רבי יהודה מסכים עם רבי מאיר ובמה רבי יהודה חולק עליו. (4 נקודות)
9. "רב פפא אמר... למחצה לשליש ולרביע הוא דשקיל גזלן".
על פי רב פפא, הסבר את המחלוקת בין רבי יהודה לרבי שמעון, ונמק כל אחת מן הדעות. (6 נקודות)

10. דברי הרשב"א שלפניך הובאו בנוגע לדברי הברייתא שבתחילת הסוגיה: "הגוזל רחל וגזזה וילדה".

הרשב"א הסביר את המקרה שבברייתא והוכיח את דבריו מכמה מקורות בסוגיה.

עייין בדברי הרשב"א שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

הגוזל את הרחל וגזזה וילדה משלם את גיזותיה ואת ולדותיה וכו'. בגוזל את הרחל ונטענה או נתעברה אצלו קאי מתניתא, דאי בשגזלה טעונה ומעוברת ליכא מאן דאמר שיהא לגזלן חלק בגיזות ובוולדות, דלכולי עלמא כשעת הגזלה משלם, ותנן גזל פרה מעוברת וילדה רחל טעונה וגזזה משלם דמי פרה עומדת לילד ודמי רחל עומדת ליגזז, והא מתניתין כולי עלמא היא... ועוד דבסמוך מוקמינן פלוגתייהו דר' יהודה ור' שמעון בשבח שעל גבי גזלה, כלומר שהשיבה ביד הגזלן ועדיין היא על גבה...

(חידושי הרשב"א, בבא קמא, צה, ע"א)

א. (1) על פי הרשב"א, הסבר בלשונך את המקרה שבברייתא "הגוזל רחל וגזזה וילדה".

(2) הסבר את שתי ההוכחות של הרשב"א לדבריו.

(8 נקודות)

ב. יש הבדל בין האופן שבו העמיד הרשב"א את הברייתא ובין האופן שבו העמיד רש"י את הברייתא בדבריו בתחילת

הסוגיה (ד"ה "גזלה חוזרת בעיניה").

(1) מהו ההבדל בין ההעמדה של הרשב"א ובין ההעמדה של רש"י?

(2) העתק למחברתך את המילים מפירוש רש"י שמהם למדת הבדל זה.

(4 נקודות)

בהצלחה!

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

משנה, דף צג, ע"ב

גזל פרה מעוברת וילדה רחל טעונה וגזזה משלם
דמי פרה העומדת לילד ודמי רחל העומדת ליגזז

ודמי רחל הטעונה ליגזז.
והעודף ששזה עכשיו הולך והגזזה יומר שלו הוא דקנתהו בשנינו:

גמרא, דף צה, ע"א - דף צה, ע"ב

משלם אוספה ואם

גיוזוסה ו. כל מה שנטל ממנה ומה שהשכימה: גזילה חוזרת בעיניה. כמות שהיא עכשיו ריקנית יחזיקנה והדר משלם דמי גזיות ועובר כמו שהיה בשעת הגזילה ולא שבת הגזיה שהשכימה אללו ולא שבת הולך ללא קניס רבי יהודה אכל דמיס שבשעת הגזילה משלם לדיכא למאן דאמר כל הגזלנים פלגי זכיר משעת הגזילה ישלמו: רואיס אוספה כאינו היא שומא אללו בכסף. משעת הגזילה ומשלם דמיס כשעת הגזילה. ולקמן [ע"ג] מפרש במאי פלגי ר' יהודה ור"ש: קנסא קניס. שלא היא חוטא נשכר בגזילה לטוב את השבח: ונפקא מינה. להיכא דלא השכימה אללא כחשה אי אמרת טעמא משוס דשינוי במקומו עומד כחשה נמי הדר כדאיתא השתא ופי טעמא משוס קניס הוא ושינוי קני משלם כדמעיקר' (היכא דליכא קנסא הי"ג איכא שינוי ומשלם כדמעיקר'): והוקינה דאשתמי לגרעיותא והיינו כחשה: צעדים אומר לו הרי שך לפניך. דעבדא כמקרקעי דמי וקרקע הדרא בעינה ואינה גזלה לקנות גזולן בשנינו ולהיות כרשותו: דמי אמרו. כדמעיקר' ופע"פ דמהשתא שוי טפי לנריכיס אמר אדום: והכא קנסא קא קניס. במתני' וכלצע דללא גזולן הוא ולאו חוטא הוא לא קניס דהא שוגג הוא: מדאפיק רב לקמן כפרקין (דף ק"ט): בשוגג כגון לוקח שלקח מגזולן והשכימה ולא ידע שהיא גזולה:

הגרות הב"ה

(א) בני מ"ד הגזול רחל וגזזה וילדה פלגי וזכינת שבה נמחק: (ב) שם משוס דקסבר שטיי במקומו שומא. גז"מ מן ע"א ששעת דליכה לא מקרי שטיי כלל. (והשאר מקרי): (ג) רש"י דיה משלם אוספה ואל נחמיה ואת וילדותיה כל מי כלי:

גזל פרה

מעוברת וילדה וכו': תנו רבנן הגזול רחל (א) וגזזה פרה וילדה משלם אותה ואת גיוזותיה ואת ולדותיה דברי רבי מאיר (ב) ר' יהודה אומר גזילה חוזרת בעיניה רבי שמעון אומר רואין אותה כאילו היא שומא אצלו בכסף איבעיא להו מאי טעמיה דרבי מאיר (ג) משום דקסבר שינוי במקומו עומד או דילמא בעלמא שינוי קונה והכא קנסא הוא דקא קניס למאי נפקא מינה להיכא דכחשה מכחש תא שמע (ד) גזל בהמה והוקינה עבדים והוקינו משלם כשעת הגזילה רבי מאיר אומר בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך ואילו בהמה כשעת הגזילה ואי סלקא דעתך סבר רבי מאיר שינוי במקומו עומד אפי' בהמה נמי אלא לאו ש"מ קסבר ר' מאיר שינוי קונה והכא קנסא הוא דקא קניס אמרי רבי מאיר לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי שינוי אין קונה ואפילו בהמה נמי אלא לדידכו דאמרתו שינוי קונה אודו לי מיהת בעבדא דכמקרקעי דמי (ה) וקרקע אינה גזולה ואמרי ליה רבנן לא עבדא כממלטלי דמי וצבעו אדום ר' מאיר אומר נתן לו דמי צמרו דמי צמרו אין דמי צמרו ושבתו לא ואי סלקא דעתך סבר רבי מאיר שינוי אין קונה דמי צמרו ושבתו בעי למיתב ליה אלא לאו ש"מ קסבר ר"מ שינוי קונה והכא קנסא הוא דקא קניס שמע מינה איכא דאמרי הא לא איבעי לן מדראפיק רב ותני גזל (ו) פרה והוקינה עבדים והוקינו משלם כשעת הגזילה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים בעבדים אומר לו הרי שלך לפניך ודאי לרבי מאיר שינוי קונה והכא קנסא הוא דקא קניס ליה כי קא איבעי לן הכי איבעי לן כי קא קניס במזיד אבל בשוגג לא קניס או דילמא אפי' בשוגג נמי קניס

כצעו. שוגג חשיב ליה דאכא איכשי טובא דלא ידעי דאסור לשנות בדצור של צעל הבית: בשבת שעל גזי גזילה. כגון שהשכימה אללו ועדיין לא נטלה הימנו כגון (א) ריקנית ומתעברה או טעונה גזזה: דרבי יהודה סבר דגזול הוי. והכי קאמר רבי יהודה גולה חוזרת צעניה לצעליה בין לשבח בין לגרעיותא כמו שהיא בשעת תביעה צ"ד היא חוזרת והיכא דגרעה כגון גזזה וילדה משלם פתחה ודאי דהדר קתבע ליה נגזל דמי גזיה ועובר שגזל ממנו ופלוגא אדר' מאיר דאמר כוליה שבתא יהיב ליה ופע"פ דקנה גזיה וולד בשנינו חזינא ליה כמאן דכוליה שבתא אכתי עלה כמי שלא נגזזה ומשלם כולה משוס קנסא וקאמר ליה רבי יהודה כדאיתא השתא הדרא ופי הדר תבע נמי מנייה גזיה וולד יהיב ליה דמי דמעיקר' דקנה גזיה וולד בשנינו והיכא דעדיין כל השבח עליה חוזרת כמות שהיא ואתא ר"ש למימר אפילו שבתא עליה נוטלו גזלן דשינוי קונה ולא ישלם אללא דמיס ראשונים כאילו היא שומא אללו בכסף: דר"ע שבת גזילה דגולן הוי. ובעיניה דקאמר ר' יהודה כדמעיקר' קאמר: למחלה לשליש כו'. כדרך מנהג המדינה למקבלי בהמות להשכיחן לזמן גדול כזה:

תא שמע (א) לצבוע לו אדום וצבעו שחור שחור וצבעו אדום ר' מאיר אומר נתן לו דמי צמרו דמי צמרו אין דמי צמרו ושבתו לא ואי סלקא דעתך בשוגג נמי קניס דמי צמרו ושבתו בעי למיתב ליה אלא לאו ש"מ במזיד קניס בשוגג לא קניס ש"מ: רבי יהודה אומר גזילה חוזרת בעיניה ר"ש אומר רואין אותה כאילו היא שומא אצלו בכסף (ב) מאי בינייהו אמר רב זביד בשבח שעל גבי גזילה קמיפלגי ר' יהודה סבר דנגזל הוי ור"ש סבר דגזולן הוי רב פפא אמר דכ"ע: שבתא שעל גבי גזילה דגזולן הוי והכא למחצה לשליש ולרביע קמיפלגי רבי יהודה סבר שבתא שעל גבי גזילה: כוליה דגזולן הוי ורבי שמעון סבר למחצה לשליש ולרביע הוא דשקיל גזולן